

Силабус курсу Рекреаційне природокористування

Освітній ступінь – магістр
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 103 Екологія
Освітньо-професійна програма «Екологія»
Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – 2 рік, I семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять:
Консультації: середа

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. геог.н., доц. Царик Петро Любомирович

Контактна інформація pitertsaryk@gmail.com 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Рекреаційне природокористування» є в певній мірі узагальнюючою інтегративною у циклі прикладних туризмознавчих дисциплін. Вона базується на знаннях отриманих студентами із галузевих екологічних, географічних та загальнонаукових дисциплін.

Рекреаційне природокористування виступає важливою ланкою інтеграції міждисциплінарних знань і практичних навичок туризмознавців. Зміст дисциплін «Рекреаційне природокористування» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері туризму, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Темати	Результати навчання
1	ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	Знати: трактування дефініцій «природокористування», «рекреаційне природокористування», роль і місце рекреаційного і заповідного природокористування у збалансованому розвитку території, предметне поле дослідження рекреаційного природокористування
2	ТЕМА 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	Знати: об'єктно-предметну сутність рекреаційного природокористування, базові положення концепції сталого (збалансованого) розвитку території, концепції екомереж

3	ТЕМА 3. РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ, РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ	<i>Знати категорії «рекреаційні ресурси», «рекреаційний потенціал». Володіти методикою оцінки природних та історико-культурних рекреаційних ресурсів, рекреаційного потенціалу території.</i>
4.	ТЕМА 4. РЕКРЕАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ І ЇЇ ВПЛИВ НА ДОВКІЛЛЯ.	Знати види рекреаційної діяльності, їх вплив на природне середовище, негативний вплив рекреаційних закладів на природні комплекси. Вміти визначати рекреаційне навантаження на природні комплекси та компоненти, нормування антропогенних рекреаційних навантажень на основі існуючих методик.
5	ТЕМА 5. БІОСФЕРНІ ЗАПОВІДНИКИ, НАЦІОНАЛЬНІ ПРИРОДНІ І РЕГІОНАЛЬНІ ЛАНДШАФТНІ ПАРКИ ЯК ОБ'ЄКТИ РЕГУЛЬОВАНОЇ РЕКРЕАЦІЇ	Знати категорії біосферний заповідник, національний природний парк, регіональний ландшафтний парк, їх функціональне зонування, особливості режимів природокористування функціональних зон. Подати характеристику мережі заповідників і транскордонних резерватів, національних природних парків і регіональних ландшафтних парків України у рекреаційному природокористуванні
6	ТЕМА 6. РЕГІОНАЛЬНІ РЕКРЕАЦІЙНІ СИСТЕМИ	Знати змістовні засади категорій: рекреаційна система, рекреаційні комплекси, регіональні рекреаційні системи, туристсько-рекреаційні регіони. Вміти надати характеристику туристсько-рекреаційних регіонів України (ТРР): Кримського, Причорноморсько-Приазовського, Карпатського, Поліського, Подільського, Лівобережно-Дніпровського.
7	ТЕМА 7. ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ РТС	Знати форми територіальної організації регіональних рекреаційних систем: Ареали – райони зосередження туристсько-рекреаційних ресурсів: Ядра – функціональні центри ареалів різних рангів; Вісі туристсько-рекреаційних систем – ландшафтно-маршрутні коридори; Локуси – туристсько-рекреаційні об'єкти.
8	ТЕМА 8. ЕКОМЕРЕЖІ ЯК ЦІЛІСНІ ПРИРОДООХОРОННІ І ПРИРОДОПІДТРИМУВАЛЬНІ СИСТЕМИ.	Розуміти сутність екомережевого підходу до збереження природи розглядати екомережі як середовище рекреаційного природокористування. Аналізувати екомережі і регіональні рекреаційні системи, з'ясувати рекреаційні функції базових елементів екомереж
9	ТЕМА 9. ОПТИМІЗАЦІЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ	Знати сутність оптимізації геосистем, засади оптимізації регіонального природокористування, підходи щодо оптимальної ландшафтно-екологічної організації території (ЛЕОТ).

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 2	Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності
ЗК 3	Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі
ЗК 5	Уміння спілкуватися з експертами інших галузей в питаннях, спільних для вирішення
ЗК 6	Уміння розробляти проекти та управляти ними
ФК 3	Здатність аналізувати геопросторову організацію туристичного процесу і проектувати її розвиток на засадах сталості
ФК 15	Здатність до здійснення науково-дослідної роботи у сфері туризму та рекреації
ПРН 8	Здатність розв'язувати науково-прикладні проблеми в сфері рекреації і туризму
ПРН 18	Вміти приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування

Програмні результати навчання
ПР01. Знати та розуміти фундаментальні і прикладні аспекти наук про довкілля
ПР02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.
ПР04. Знати правові та етичні норми для оцінки професійної діяльності, розробки та реалізації соціально-значущих екологічних проектів в умовах суперечливих вимог.
ПР05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.
ПР06. Знати новітні методи та інструментальні засоби екологічних досліджень, у тому числі методи та засоби математичного і геоінформаційного моделювання.
ПР08. Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.
ПР09. Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПР10. Демонструвати обізнаність щодо новітніх принципів та методів захисту навколишнього середовища.
ПР12. Уміти оцінювати ландшафтне і біорізноманіття та аналізувати наслідки антропогенного впливу на природні середовища.
ПР13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля
ПР14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.
ПР15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПР16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.
ПР17. Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей для вирішення практичних задач і проблем екології.
ПР18. Уміти використовувати сучасні методи обробки і інтерпретації інформації при проведенні інноваційної діяльності.
ПР19. Уміти самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формулювати висновки за його результатами.

Літературні джерела

1. Афанасьєв О.Є. Історико-географічний аналіз регіонального природокористування: теорія, методологія, практика / О.Є.Афанасьєв. – Тернопіль: "Крок", 2012 – 550 с.
2. Воронка В. Проблеми рекреаційного і заповідного природокористування узбережжя Азовського моря (на прикладі Приазовського національного парку) / В.Воронка // Рекреаційне і заповідне природокористування. Зб. наук. праць. – Тернопіль: СМП «Тайп». – С.68-75.
3. Гавриленко О.П. Геоекологічне обґрунтування проектів природокористування: підручник / О.П.Гавриленко – 2-ге видання, виправл. і доп. – К.:Вид.-полігр. Центр "Київський університет", 2008. – 304 с.
4. Генсірук С. А. Регіональне природокористування / С. А. Генсірук. – Львів: Світ, 1992. – 335 с.
5. Методичні рекомендації щодо визначення максимального рекреаційного навантаження на природні комплекси та об'єкти у межах природно-заповідного фонду України за зонально-регіональним розподілом. – Київ, 2003. – 52 с.
6. Мовчан Я.І. Розбудова екомережі України / Я.І. Мовчан, Ю.Р. Шеляг-Сосонко, С.Ю. Попович – К.: Зелений світ, 1999. – 127 с.
7. Природокористування: навчальний посібник / [Царик Л.П, Новицька С.Р., Лісова Н.О., Стецько Н.П. Чеболда І.Ю., та ін..] – Тернопіль: редакційно-видавничий відділ ТНПУ, 2015 – 398 с
8. Проблеми сталого розвитку України. – К., БНТ, 2001. – 423 с.
9. Проблемы комплексного развития территории /Ред. И.А.Горленко, Г.В.Балабанов, С.Н.Малюк./К.: Наукова думка, 1994, - 293 с.
10. Реймерс Н. Ф. Природопользование: словарь-справочник. - Москва: Мысль. - 1990.
11. Стале природокористування: підходи, проблеми, перспектива // Матеріали III Міжнародної наукової конференції. 28-29 травня 2010 р. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010 – 158 с.
- 12.Топчиев А.Г. Геоэкология: географические основы природопользования / А.Г. Топчиев – Одесса: "Астропринт", 1996. – 392 с.
- 13.Царик Л.П. Географічні засади формування і розвитку природохоронних систем Поділля: концептуальні підходи, практична реалізація / Л.П. Царик – Тернопіль: „ Підручники і посібники”, 2009. – 320 с.
- 14.Шеляг-Сосонко Ю.Р., Гродзинський М.Д., Романенко В.Д. Концепция, методы и критерии создания экосети Украины. – Киев: Фитосоциоцентр, 2004. – 144 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Зм.модуль 1 (теми 1-3) усне опитування, тести, завдання	21
Зм.модуль 2 (теми 4-9) усне опитування, тести, завдання	42
Ессе (теми 1-9)	17
Екзамен (теми 1-9) – тести, завдання	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE